

KARTA KURSU
(realizowanego w module obligatoryjnym)
PEDAGOGIKA (1st., stacjonarne, semestr drugi)
do programu rozpoczynającego się na rok akademicki 2025/2026

Nazwa	Socjologia wychowania i edukacji	
Nazwa w j. ang.	Sociology of upbringing and education	
Koordynator	Dr Anna Włoch	Zespół dydaktyczny
		Dr Anna Włoch Dr hab. Ryszard Ślęczka, prof. UKEN Dr hab. Justyna Wojniak, prof. UKEN Dr Ewa Śliwa
Punktacja ECTS	4	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zapoznanie studenta z podstawową terminologią stosowaną w socjologii wychowania i edukacji. W trakcie kursu studenci zapoznają się z procesami wychowania z perspektywy socjologicznej w ujęciu znanych socjologów. Szczególna uwaga zostanie skierowana na problemy wychowania i edukacji we współczesnym, zmieniającym się społeczeństwie, zwłaszcza pod względem kulturowym. Ponadto student przyswaja wiedzę odnośnie problemów współczesnej edukacji i systemów edukacyjnych (szczególnie nierówności edukacyjnych) w kontekście międzynarodowym. Szczegółowym analizom zostaną poddane zagadnienia związane z procesem wychowania i socjalizacji w podstawowych środowiskach wychowawczych. Ważną rolą kursu będzie ukazanie znaczenia edukacji w tworzeniu kapitału społecznego i kulturowego jednostki.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawowa wiedza o funkcjonowaniu społeczeństwa na poziomie szkoły średniej
Umiejętności	Analizy tekstu naukowego
Kursy	Ukończenie kursu Wprowadzenie do socjologii

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 - Ma wiedzę o różnych rodzajach struktur społecznych i instytucjach życia społecznego oraz zachodzących między nimi relacjach.	K_W03
	W02 - Ma wiedzę o strukturze, funkcjach i uwarunkowaniach systemu edukacji oraz instytucji kulturalnych i pomocowych.	K_W07
	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 - Interpretuje zjawiska edukacyjne, posługuje się wiedzą z zakresu pedagogiki i nauk współpracujących.	K_U02
	U02 - Korzysta z wiedzy o różnych rodzajach struktur i instytucjach życia społecznego. Tłumaczy i ocenia zachodzące między nimi relacje i dobiera sposoby skutecznego komunikowania się.	K_U03
Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych

	K01 - Jest zdolny do pracy indywidualnej i grupowej. Potrafi wyznaczać i realizować cele. K02 - Szanuje i propaguje wiedzę naukową z zakresu pedagogiki i nauk współpracujących oraz wykorzystuje ją w praktyce.	K_K03 K_K05
--	--	--------------------

Organizacja													
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach											
		A		K		L		S		P		E	
Liczba godzin	30	30										X	
60													

Opis metod prowadzenia zajęć

wykład z dyskusją problemową, praca z tekstem, praca grupowa – referat/ prezentacja

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	+Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								+				+	
W02								+				+	
U01							+	+				+	
U02							+	+				+	
K01							+	+					
K02							+	+					

Kryteria oceny	Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest uzyskanie pozytywnej oceny z ćwiczeń (przygotowanie i zaprezentowanie prezentacji grupowej na wybrany temat) oraz pozytywna ocena z egzaminu w formie pisemnej (test oraz 3 pytania otwarte). Egzamin pisemny obejmuje treści z wykładów i ćwiczeń oraz znajomość wskazanej literatury uzupełniającej.
----------------	---

Uwagi	Brak
-------	------

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykład:
1. Socjologia wychowania i edukacji wśród innych dyscyplin naukowych. Podstawowe pojęcia stosowane w socjologii wychowania i edukacji
2. Klasycy socjologii wychowania i edukacji.
3. Instytucje i ich znaczenie w procesie wychowania i edukacji (rodzina, szkoła, media).
4. Przemiany życia rodzinnego we współczesnych społeczeństwach i ich wpływ na wychowanie i edukację dzieci.

5. Wychowanie a socjalizacja – procesy i agendy. Socjalizacja wg wybranych autorów.
6. Koncepcje kapitału społecznego i kulturowego. Kody językowe.
7. Problem selekcji szkolnych.
8. Nierówności społeczne a edukacja – wyzwania współczesnej edukacji.
9. Upowszechnianie szkolnictwa wyższego a jakość kształcenia (doświadczenia międzynarodowe).
12. Ideologie edukacyjne: neokonserwatyzm, neoliberalizm, nurt radykalny.
13. Dobór pedagogiczny: przykłady, aplikacje edukacyjne. Geneza i założenia systemu mannheimskiego.
14. Granice wolności w wychowaniu – aktualność koncepcji Bogdana Nawroczyńskiego w rozprawie „Swoboda i przymus w wychowaniu”.
15. Osobowość społeczna, rola społeczna, tożsamość – typologie, proces kształtowania, odgrywania

Ćwiczenia:

1. Współczesne zagrożenia procesu wychowania – działalność sekt destrukcyjnych.
2. Współczesne zagrożenia procesu wychowania - subkultury młodzieżowe.
3. Urządzenia elektroniczne i nowe media w życiu dzieci i młodzieży – charakterystyka zjawiska.
4. Zjawisko uzależnienia od Internetu i gier komputerowych.
5. Cyberprzemoc wśród dzieci i młodzieży.
6. Nowe ideologie edukacyjne i ich wpływ na proces wychowania i edukacji dzieci i młodzieży.
7. AI we współczesnej edukacji.

Wykaz literatury podstawowej

Mirosław J. Szymański, *Socjologia edukacji. Zarys problematyki*, Oficyna Wydaw. Impuls, Kraków 2013.
 Florian Znaniecki, *Socjologia wychowania*, PWN, Warszawa 2001.
 Magda Karkowska, *Socjologia wychowania: wybrane elementy: mechanizmy socjalizacji i edukacja szkolna*, Wydaw. WSH-E, Łódź 2007
 Joanna Borowik, Katarzyna Winiecka, *Socjologia wychowania. Historia, stan obecny i perspektywy rozwojowe*, [w:] Paweł Łuszczeczko, Daniel Wincenty (red.), *Jedna nauka. Wiele historii. Dzieje subdyscyplin socjologicznych w Polsce*, Wydawn. UG, Gdańsk 2010, ss. 77-90.

Wykaz literatury uzupełniającej

Robert B. Woźniak, *Zarys socjologii edukacji i zachowań społecznych: ku społeczeństwu otwartej edukacji*, Wydaw. USz, Szczecin 2002.
 Klaus Jürgen Tillmann, *Teorie socjalizacji*, PWN, Warszawa 2006.
 Pierre Bordieu, *Reprodukcja. Elementy teorii systemu nauczania*, PWN, Warszawa 2006.
 Włoch Anna, *Edukacja europejska: założenia, perspektywy, funkcje społeczne: krytyczne spojrzenie*, Wydawnictwo Naukowe UP Kraków, Kraków 2016.
 Włoch Anna, *Przemiany we współczesnych rodzinach a nowe wyzwania w kształceniu nauczycieli*, [w:] *Współczesna rodzina w ujęciu interdyscyplinarnym: przemiany, wsparcie, rozwój*, pod red. B. Szluz, A. Szluz, M. Urbańskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, s. 46-56.
 Włoch Anna, *Early childhood Education and care in Europe as investing in social and cultural capital – Comparative analysis*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych” 2016, t. 69, s. 92-104.
 Dormus Katarzyna, Włoch Anna, *O granicach wolności w wychowaniu. Kilka uwag na marginesie rozprawy Bogdana Nawroczyńskiego „Swoboda i przymus w wychowaniu”*, „Biuletyn Historii Wychowania” 2020, nr 43, s. 167-181, <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/bhw/article/view/28325>
 Tomczyk Łukasz, Włoch Anna, *Cyberbullying in the light of challenges of schools-based prevention*, „International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education” 2019, vol. 7, nr 3, s. 13-26, DOI: 10.5937/IJCREE1903013T
 Wojniak Justyna, *Problemy cyfrowej stratyfikacji w ponowoczesnym społeczeństwie informacyjnym*, „Państwo i Społeczeństwo” 2010, nr 2, s. 135-144.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	

liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	5
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	10
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	25
Ogółem bilans czasu pracy		100
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4